

Літопис події

VIII МІЖНАРОДНИЙ КОНГРЕС УКРАЇНІСТІВ

21–24 жовтня 2013 р. в Києві відбувся VIII Міжнародний конгрес україністів. Організаторами конгресу були Національна академія наук України, Міжнародна асоціація україністів, Київська міська державна адміністрація, Міністерство культури України, Київський національний університет ім. Тараса Шевченка. Основне організаційне навантаження виконував Інститут мистецтвознавства, фольклористики та етнології ім. М. Т. Рильського НАНУ в особі його директора – президента Міжнародної асоціації україністів Ганни Скрипник.

У роботі конгресу взяло участь понад 650 науковців, з-поміж них – 127 із країн близького та далекого зарубіжжя, зокрема, значні делегації прибули із сусідніх країн – Росії, Польщі, Білорусі, Угорщини, Словаччини, Молдови та ін., а ще україністи з Австрії, Німеччини, Італії, Канади, Ізраїлю, Шотландії, усього з 23 країн світу. Учасниками конгресу були відомі вчені з різних регіонів України, вони репрезентували академічні установи, навчальні заклади, музеї, різноманітні україністичні осередки.

Конгрес був приурочений до 200-річчя від дня народження Тараса Шевченка, на обговорення як пріоритетну винесено тему “Т. Шевченко і світова україністика: історичні інтерпретації та сучасні рецепції”, однак у позасекційних формах роботи були розглянуті й інші важливі проблеми українознавства. Усього діяло 19 секцій (серед них 2 підсекції), пройшли 2 конференції та 6 круглих столів.

Пленарне засідання відбулося 22 жовтня у київській мерії під головуванням Г. Скрипник. Учасників та гостей конгресу привітали представники вищих органів влади України, керівництва Президії НАН України, депутатського корпусу, зарубіжних делегацій та ін. З пленарними доповідями виступили високошановані вчені з України – академіки *О. Онищенко*, *М. Жулинський*, *М. Попович*, знані зарубіжні дослідники – *Р. Сенькус* (Канада), *В. Бабенко* (Росія), *М. Сополіга* (Словаччина), *А. Матусяк* (Польща). У вестибюлі мерії можна було ознайомитися з книжками, виставками, творами народних митців, зокрема зі знаковою роботою “Вишитий рушник Шевченка”, який виготовляє широкий загал майстрів з усіх областей України та зарубіжжя.

22–24 жовтня тривала робота в секціях, на конференціях і круглих столах. Найбільше доповідей було присвячено, що природно, літературознавчій проблематиці. Так, робота секції “Поетична спадщина Тараса Шевченка: минуле і сьогодення” складалася з двох засідань та підсекції “Переклади творів Шевченка мовами світу”, на яких головували *О. Сліпушко*, *С. Росовецький*, *О. Пономарів* (КНУ), *М. Ільницький* (Інститут І. Крип'якевича, Львів), *В. Назарук*, *В. Соболю* (Польща) та ін. Окрім того, з літературної шевченкіани було проведено два круглі столи. Один із них “Тарас Шевченко і світові обрії духовної взаємодії” проходив в Інституті літератури ім. Т. Г. Шевченка під керівництвом заступника директора Інституту, відомого шевченкознавця *С. Гальченка*. Інший круглий стіл – “Шевченко знаний і незнаний” – вів *Ю. Ковалів* (КНУ). Надзвичайна глибина, ємність, алюзійність, пророча наснага Шевченкового Слова викликала й надзвичайну різноманітність аспектів розгляду літературної творчості Шевченка в доповідях конгресу, зокрема із застосуванням найновішого наукового інструментарію та міждисциплінарних підходів. Ще один літературознавчий круглий стіл під головуванням *Р. Радишевського* (КНУ) був

присвячений 80-річчю від дня народження відомого українця, літературознавця, медієвіста, Олекси Мишанича, який у 1999–2002 рр. очолював НАУ.

Під час конгресу, окрім літературознавчої, діяли інші філологічні секції – “Українська літературна мова в активних процесах формування й функціонування – від Тараса Шевченка до сучасності”, “Фольклоризм і фольклоризація у творчості Шевченка”, а також дві секції з історії, дві з етнокультури, дві з музейництва. Мистецтвознавча спадщина Шевченка розглядалася за напрямками: образотворча, музична, театральна шевченкіана, образ Шевченка в екранних мистецтвах, у декоративному мистецтві України; значну частину доповідей становили науковці ІМФЕ ім. М.Т. Рильського. На базі Інституту філософії ім. Г. Сковороди було організовано три секції з філософії, одна з них висвітлювала таку складну й неоднозначну тему, як ставлення Т. Шевченка до християнства.

У рамках конгресу проходили також потужні тематичні наукові конференції “Вітчизняна та зарубіжна україністика на рубежі століть” та “Українська енциклопедистика”. Упродовж першої доповідачі, серед яких було багато відомих українців діаспори, очільники національних асоціацій ознайомили присутніх з діяльністю своїх осередків, тематикою та насущними проблемами україністичних студій, окреслили коло майбутніх завдань. Під егідою директора Інституту енциклопедичних досліджень М. Железняка проходила інша конференція, у межах якої діяв круглий стіл “Діячі академічної науки та їхній внесок у книжну культуру”. Порушені питання виявилися напрочуд злободенними, адже перед українською наукою стоїть завдання укладання сучасного рівня різнопланових інформативних видань, розробка принципів їх оформлення та публікації.

Чимало гострих дискусій тривало під час роботи круглого столу “Голодомор в Україні 1932–1933 рр.: відображення та інтерпретації в історії, літературі та мистецтві”, що був присвячений пошануванню пам’яті жертв цієї трагічної для України та всього світу події. Своїми думками поділилися *В. Марочко, В. Борисенко, В. Сергійчук, П. Вереш, С. Кульчицький* та ін.

Ще один круглий стіл був присвячений питанням міжкультурної взаємодії європейських народів – “Соціокультурні трансформації та ідентифікаційні процеси в постсоціалістичних країнах”. Під час його роботи дослідники з різних країн прокоментували власний досвід вивчення питань порубіжжя, міжетнічних контактів, міграції та переселень, національного менталітету та ідентичності тощо. Зокрема, тут відбулася презентація нових видань та міжакадемічних проектів ІМФЕ ім. М.Т. Рильського. Нові монографії, збірники, часописи демонструвалися й на інших секціях, більшість із них присвячені творчості Шевченка, найновішим досягненням науки. Були тут і видання МАУ, підготовлені на базі ІМФЕ, зокрема збірники VII Конгресу українців (2008), видання творів та збірки балад незаслужено забутого словацького українця О. Зілінського, збірка “Українці-русини: етнолінгвістичні та етнокультурні процеси в історичному розвитку” (2013), а також п’ять чисел збірника “Наукові записки Міжнародної асоціації українців” (див. також на сайті МАУ). Робота секцій супроводжувалася також відеопрезентаціями унікальних видань: “Повне зібрання творів Тараса Шевченка” (2001), “Т. Шевченко в критиці” за загальною редакцією Г. Грабовича (2013), “Т. Шевченко. “Гайдамаки”: факсимільне видання. Історія книжки. Інтерпретація” (2013), унікальна праця “Сільська фотографія Середньої Наддніпряни кінця XIX–XX ст.” авторства лауреата Національної премії ім. Т. Г. Шевченка М. Бабака, а також витвір виняткової мистецької цінності – “Вишитий “Кобзар” О. Медведєвої з Рівного та ін.

23 жовтня в конференц-залі Президії НАНУ відбулося завершальне пленарне засідання конгресу, де голови секцій прозвітували про їхню роботу. Під час засідання було переобрано президента МАУ, усі одногослоно назвали новим президентом знаного австрійського мовознавця, славіста, професора Віденського університету та Українського Вільного Університету в Мюнхені Міхаеля Мозера, книжки якого з мовних питань України, зокрема в сув’язі із Шевченком, отримали широкий розголос у світі. *Г. Скрипник* привітала професора М. Мозера й висловила сподівання на

подальшу плідну діяльність асоціації у співпраці з головою Національної асоціації українців Л. Мушкетик. Вона підсумувала, що конгрес дав змогу скласти уявлення про сьогоденний стан науки у світі й розробити пропозиції для оптимізації досліджень різноманітних теренів та аспектів українознавства.

Отримано 14 грудня 2013 р.

*Леся Мушкетик
м. Київ*

